

Koroško Koroščem

Št. 13.

Celovec, dne 12. prosinca 1920.

Št. 13.

Našim koroškim Slovencem k letu 1920!

Bratje in sestre v južnih okrajih,
Popolno zaupamo vam!
Trdno stojite naprej in ostanite
Zvesti, kakó tudi pride.

In če vas psovajo, trpinčijo,
Dalj vas sirovo zatirajo,
Preneste to muko, ostanite zvesti
Vsi v enem mislu: Za domovino!

In če vas hinávsko mislijo zmotiti
In vas opehariti s samo prevaro —
Možje in vi ženske v južni krajini,
Trdno stojite naprej, ostanite zvesti!

In proč na vselej z vso sleparijo!
Mi slišimo vkup,
Ljudje in dežela!
In danes kot včeraj in jutri
Je nam vse hrepenenje, vsa skrb:
Enotna Koroška
Na vekomaj! vselej!

Junaštvo in »koroški osel«.

Junak Malgaj. Slovenski listi, zlasti „Mlada Jugoslavija“ in žvecasti „Korošec“ pripisujejo nadporočniku Malgaju toliko hrabrosti, junaštva in drugih lepih lastnosti, da mora vsak Korošec v tem možu spoznati največjega dobrotnika. Ni pa vsakemu znano, kako lepo se je ta jugoslovanski junak obnašal proti nas Korošce. Kot značilo njegove človekoljubnosti, njegove ljubezni za nas Korošce, hočemo povedati le nekatere dogodke, ki so se vršile pod njegovim poveljstvom.

Ko je prišel meseca novembra leta 1918. z približno 80 moži (komitači) v Pliberk, je dal na trgu oklicati in na hišah nabiti povelje: „Vsak Korošec, ki skrivi las njegovim vojakom, bo takoj ustreljen; ako pa to stori Pliberčan, se bo požgalo celo mesto“. Njegovo poveljstvo je bilo tako strogo, da se nobeden ni upal pritožiti o njegovih vojakih, čeravno so ti odnesli pri hišnih preiskavah marsikatero drago stvar.

Puške in drugo orožje je moral vsak Korošec prinesiti na poveljstvo. Med tem orožjem je bilo veliko dragocenega, odkar se je povrnilo pa komaj štrtina. Ni nam Koroščem znano, kam so prišle one tri štrtine. Nek višji jugoslovanski oficir se je izrazil, da je odnesel nevrnjeno orožje — Malgaj!

Pri Tinjah so nekemu kmetu odpeljali Malgajevi vojaki dve svinji. Namesto plačila so mu dali list, katerega ni znal brati, ker je bil pisan v cirilici. Naročili so kmetu, naj gre v Velikovec na poveljstvo, tam dobi denar. Kmet gre res v mesto, misleč, da dobi svoj denar. Tu ga pa junak Malgaj — izpodi iz pisarne. Drugega Korošca je pretepel z bičem.

Pod njegovim poveljem so Malgajevi vojaki na trgu v Grebinju Raferjevega hlapca s palicami tako pretepli, da je

Ljudsko glasovanje.

Vsem Koroščem znani list „Mir“ je pred mesci pobral šila in kopita in pobegnil iz Celovca. Dolgo ni bilo ne sluha ne duha od njega. V miru je „Mir“ več mesecev počival in duhtal, kako bo „Korošcu“ pomagal lagati in zapeljevati naše ljudstvo. Čujte zdaj, kaj je skuhal. V svoji številki od 19. decembra l. l. piše:

„Ljudsko govorilo.

Izvedli smo v coni A poiskusno glasovanje. Oddanih je bilo nad 80 procentov glasov za Jugoslavijo. Ljudje-Nemci, ki so oddali svoje glasove za Nemško-Avstrijo, so nam sedaj izjavili, da bodo tudi oni glasovali pri plebiscitu za nas, ker stoji Avstrija ob robu propada in je samo vprašanje tednov, da popolnoma razpade. Glasovanje se je vršilo popolnoma nepristransko.“

Čakajte no, ljubi Korošci! zdaj vam pa mi povemo resnico.

Plačani jugoslovanski komandanti so hoteli prav veliko zemlje. Zató so naprosili vrhovni svetovni svet v Parizu, da je ta ukazal ne le v slovenskih oziroma jezikovno mešanih, ampak tudi v popolnoma nemških občinah ljudsko glasovanje. Prepričani so bli advokati v Ljubljani in naši duhovniki, da bodo že na mežurkanje fajmoštra ne samo Slovenci, ampak tudi Nemci glasovali za kralja Petra. Pridobili so si na ta silen način občine in okraje, v katerih zdaj pa še fajmoštri ne bodo za obljubljeni deželo glasovali, da nič ne rečemo o pametnih kmetih. V teh občinah naši preganjanci še enega glasu ne dobó.

bil siromak dolgo časa bolan. Ravno tako se je godilo pilarju Etzelsdorfer-ju v Velikovcu. Tega so dolžili, da ima v hiši telefon. Pretepli so ga tako neusmiljeno, da je na cesti nezavesten obležal.

Pri nas na Koroškem imenujemo ljudje, kakor je bil Malgaj, ne junake, ampak siroveže. Ta je bil jugoslovanski oficir, kateri je razen drugega vtisnil nam Koroščem z njegovo strogostjo in sirovostjo v naša srca zoprnost proti Jugoslaviji!

Junak Gvaic. Ta, po rodu Kranjec, je služil mnogo let kot meričnik. Ko je prišel Malgaj, je postal na povelje tega gerent mesta Pliberk. Čudno hudo je že gledel kot navaden človek in meričnik. Ali zdaj, ko je bil nastal velikaš Pliberka, je bil gledati kakor nek poganski malik. Strogo je zapovedoval in kaznoval brez vsakega usmiljenja. Kako bi pa tudi bilo mogoče, pričakovati kaj drugega! Saj je rekel ta junak, da je njegov pes modrejši kakor je 90 % Nemcev! Kako nas Korošce čista in ljubi, je dokazal pri kolkovanju denarja, ko je rekel: „Kar je vas Korošcev, ste vsi osli, sami osli ste!“

K njemu je hodil v šolo tudi davčni uradnik, kateri je pri označevanju denarja nagovarjal Korošce tako-le: „Korošci, vi ste vsi osli in slišite v svinjak!“

Čisto ja ni zlagano, tako malo resnice je na tej reči, je res! Ali ljubi naši Jugoslovani! Osli smo bili, da smo se dali od vas tako nalagati, slepariti in opehariti! To je minilo! Na dan ljudskega glasovanja hočemo vam pokazati, kako je zgubil in se zgubil ves „osel“! Videli boste, ljubi gospodje Janezi, samo več korenjaškega Korošca, kateri gleda ponosno, po koncu stoje, na ljubo svojo domovino, katero si je bil še-le zdaj prav za-se pridobill!

V mešanih občinah so za Jugoslavijo fajmošter, mežnar, čehmošter, gerent in še nekoliko zaljubljenih devic, vseh skupaj približno 20 % (dvajset od sto).

V popolnoma slovenskih občinah stoji stvar za Jugoslavijo nekaj boljši, ali zmage si še tam ne morejo veseliti.

Neki hujskajoč kaplan, kateri je steber jugoslovanskega kraljestva, je napravil v svoji slovenski občini poizkusno glasovanje. Zapisal je vsakega človeka in naštel okoli 1200 pravih glasov. Pri vsaki osebi je napravil rdeč ali črn štrih. Potem je začel šteti rdeče štrih, kateri pomenijo Avstrijce. „Vsi hudniki, to pa ni prav!“ je rekel. Začel je črne štrih šteti, kateri pomenijo nekaj črnega, nekaj hudega za nas Korošce. „Preklet!“ je zaklel kaplan, ko je vse štrih seštel. Veste, kaj je služabnik Jugoslavije naštel? Poveti vam hočem:

60 % za Nemško-Avstrijo in 40 % za Jugoslavijo!

Vsem predajalcem naše domovine mora vsa koraža uiti v hlače, ali še dalj, v obuj, če pomislijo, da dobó v popolnoma slovenskih občinah komaj 40 od sto za Jugoslavijo!

Po natančnem izvedovanju v vseh občinah smo prišli do prepričanja, da bo pri bodočem prostem glasovanju gotovo najmenj 80 % za nerazdeljeno Koroško!

Vse zvižace, vsa goljufija, vsa sleparija, vse preganjanje, vse zapiranje, vse zatiranje, vse preklinjanje in vse požeranje bo zastonj! Vresničil se bo star pregovor:

Ljudski glas je Božji glas!

Jugoslovanska silna politika in ljudsko glasovanje na Koroškem.

Dne 18. decembra l. l. so vprašali koroški poslanci dr. Angerer, Egger, Größbauer in drugi v narodnem zboru državnega kancelarja dr. Renner kot vodjo državnega urada vnanjih stvari o jugoslovanskem silnem dejanju in ljudskem glasovanju na Koroškem:

Za del Koroške je pripustila mirovna pogodba končno in svečano ljudsko glasovanje; vendarle opravljajo Jugoslavlani v zasedenem delu Koroške zares silno gospodarstvo; nemške in slovenske posestnike, kateri so ostali zvesti stari Koroški, domovini očetov, stiskajo in tlačijo. Brezpravno prebivalstvo, ki je brez zavetja, skušajo oplahiti in mu popolnoma svobodno voljo vzeti s tem, da — tudi v debelem, groznem protislovju določilom mirovne pogodbe — zaperajo, izganjajo in preganjajo Korošce, da sekvestrirajo samovoljno domače denarne zavode in hranilnice, društva, industrialna in rokodelska podjetja in večja poljedeljska posestva, da preganjajo brez usmiljenja nemške in koroško misleče trgovce, katere namestujejo z Jugoslavlani iz tujine. Tisoč in tisoč beguncev, kateri so morali deloma že pred enim letom zapustiti hiše in posestva, žene in otroke, še zdaj ne smejo se vrniti domov, brez doma, obupani tavajo in hodijo okoli, medtem ko njih družine, ki je ostala doma, nedopovedno trpijo zaradi sovraštva in zaradi pristanosti jugoslovanske vojaške in civilne uprave, kateri se imajo v coni A okrožja ljudskega glasovanja za silne gospodarje.

Pri takih neobdržnih, netrpežnih razmerah, ki zasmehujejo vso omiko in civilizacijo kakor neprodajne človeške pravice, ni misliti na prosto, nepristransko ljudsko glasovanje, posebno če oznanjujejo zdaj jugoslovanski silniki, kateri ne poznajo zakona, ne postave, ne dogovora med narodi, da tudi v tem slučaju, ko bi zasedena Koroška glasovala za avstrijsko republiko, ne bodo šli iz dežele, dasiravno bi potem zopet prišlo h krvavem boju! S tem mislijo miroljubno prebivalstvo, katero pronaša prejšno vojno revščino in pustošenje tesko dovolj, na novo strašiti in omečiti, da bi se brez samostojne volje udali v — kakor se zdi — neogibno.

Ker sami dobro vedó, da bo dan ljudskega glasovanja sodni dan za tuje vrinjence, trdijo v svojih listih in po na pol potrjenih agentih,

da v zasedeni coni A sploh ne bo več ljudskega glasovanja, katero bi se imelo po mirovni pogodbi vršiti, ker bi jim bilo to okrožje ljudskega glasovanja med tem že od Pariza prisojeno in zagotovljeno.

Postaviti in misliti moramo, da se od strani jugoslovanske državne vlade ta poročila, čeravno oporekajo resnici, dajo razširjati, ne da bi temu nasprotovala, da bi srca ljudstva, ki je že tako zaradi silnega dejanja oplaheno, popolnoma zme-

šali in zbegali, tako da bi revno ljudstvo oddalo ves up boljše prihodnosti.

Nasproti temu nepoštenem dejanju izrečemo nalašč, da se za nas Korošce naše Koroške vprašanje vsekako

n e d a

brez vprašanja ljudstva in njegovih zastopnikov uravnati med državama.

V s e k a k o

zahtevamo vsi Korošci brez ozira na stranke ljudsko glasovanje, katero nam zagotovi mirovna pogodba, ljudsko glasovanje, katero nas bo na večne čase osvobodilo tujega jarma.

Ker ja mora ljudsko glasovanje biti nepristransko in prosto vsakega zavržljivega, krivičnega balkanskega dejanja, ker mora izjaviti pristo voljo ljudstva, vprašajo podpisani g. državnega kancelarja kot vodjo državnega urada vnanjih stvari sledeče:

1. More g. državni kancelar dati prebivalstvu Koroške zagotovila, katera bi pomirile ljudstvo, da se bodo izvrševale vsa določila mirovne pogodbe?

2. Misli in hoče g. državni kancelar po potu našega urada za vnanje stvari alijirane in združene države nujno prositi, da se pokonča silno in samovoljno gospodarstvo Jugoslovancov v okrožju, o katerem bo še-le ljudsko glasovanje določilo, kateri državi bo pripadlo, dalje, da se odpravijo vse krivične silne naredbe, da se odtegni vsa tuja vojaščina, da se podstavi civilna uprava najmanj pod nepristransko kontrolo (nadzorstvo) in da se končno sploh vse uredi, kar zagotovi popolno prostost glasovanja?

3. Kaj misli g. državni kancelar storiti, da se po potu interalijirane misijone na Dunaju resno pritoži pri državi SHS zaradi razširjanja neresničnih in plašujočih govoric v zasedenem delu Koroške?

Novine.

Deželni kulturni svet (Landeskulturrat) je ustanovil poseben oddelek za pravna vprašanja, kar je bilo zborovanje sklepilo; opravilo se je pričelo 1. prosinca. Namen te ustanovitve je, da more vsak kmet vprašati, če potrebuje pravniškega sveta, ko bi se to tikalo kazenskega prava ali ko bi potreboval kmet zastopnika pri političnih in finančnih uradih, dalje pravosodje proti naredbe teh uradov. Pojasnijo se končno vsakemu vprašanja in raba novih postav o novi selitvi in zakupu (najemu) in drugih novih poljedeljskih postav. Vsako pojasnilo in vsak svet se da brez plačila, tako da vpraša lahko vsak ud in član poljedeljskih društb (Gauverein) brez izjeme. Enako mora tudi vsakemu članu ta oddelek deželnega kulturnega sveta dati brez plačila zastop, če se tiče vprašanje ne samo enega kmeta, ampak poljedeljsko prebivalstvo sploh.

Tako skrbi Koroška za svoje kmete!

O „Demokraški“ stranki v Jugoslaviji piše Ljubljanski „Domoljub“: Dvajset možev gospoduje zdaj celi Jugoslaviji. In ti dvajset so iz dveh strankah, kateri še desetinko jugoslovanskih državljanov nimata za seboj. Ravni oni kateri vselej širokoustno o absolutistični samovladi prejšnje avstrijske-ogrske monarhije godrnjajo, so danes enaki grofoma Stürgkh in Tisza. In to ni samo v Belgradu, to je povsodej tudi pri deželnih vladah; liberalni listi so celo za takozvano diktaturo, pri kateri sploh nihče nima kaj govoriti. Tako smo se srečno pripeljali k najhujši samovladi. Gospodje v Belgradu, Ljubljani, Zagrebu in Sarajevu vedo vse in ukrenijo samo najboljše. Ljudstvo nima nobene kontrole pri izdatkih države in je obsojeno,

molčati in plačevati.

Ta način vladanja mora izpodbiti in izpodkopati podstave države. Vendar to naše liberalce ne mara, najprve je jim za njih mošnje in ministrske službe. Če bodo nas klerikalce imeli čisto na tleh, mislijo vpeljati po prav francoski šegi šolo brez krščanskega nauka, ločitev zakona, sužnost cerkve in gospodarstvo denarja. Korupcija (poslabšanje) je dan za dnevom večja v državi SHS. — „Zlata“ Majstrova Jugoslavija!

Kako piše slovenski list o vladi SHS! Pod naslovom „Našem ljudstvu“ piše Ljubljanski „Slovenec“, list škofa Jegliča in dr. Brejca, da vlada ministerium Davidovič popolnoma nepostavno in nezakonito: Davidovič hoče poslati parlament

dom v, ker bi ne bil zmožen dela. Uničiti hoče samostojnost občin, kakor se je zgodilo že v Slavoniji in na Hrvaškem, zdaj tudi v Bosniji, Sloveniji in Srbiji. Potrati in zapravi milijarde in milijarde našega premoženja. Delavnim stanovom vzamejo 20 % od njih denarja, uniči se blagostanje ljudstva s nespametnimi naredbami. Dragota bo večja in večja, kmetje, delavci in uradniki zmeraj bolj nezadovoljni, poslabšanje je dan na dan v vseh delih uprave večje. Življenje in premoženje ni več varno, ne več zagotovljeno. — Mislimo, da je to tudi za naše prenapete Jugoslovane razločno in jasno dovolj! O pametnih Korošcev nam ni treba govoriti. Ali tudi onim prenapetnežem kažeta lista „Domoljub“ in „Slovenec“ katera gotovo Nemci ne pišejo, pravo pot, kaj je nam vsem storiti, ko bo prišlo do glasovanja, kje je naša bodočnost: v

enotni, nerazdeljeni Koroški!

Kažeta dalje lista, da se ne smemo mešat v prepir balkana, ampak mirno ostati pri mirni naši domovini, pri naši stari očetovi hiši, katera bo za gotovo boljše skrbela za našo narodnost, da ostanemo v resnici Slovenci, skrbela za našo vero. Naša plodovita pridnost pa bo samo nam v prid in korist, nikoli nam tujim balkancem in kranjskim Janezom!

Kaj mislijo Kranjci o Jugoslaviji, nam kaže pismo nekoga očeta na sina, ki je privandral sem na Koroško: „Verjamem, da ti je dolgčas; pri vas so ja sami krofasti Nemčurji. Vendar se mi je na Koroškem bolj dopadlo kakor v Ljubljani. Hudo se jezam, da nam tudi od zaslužka 20 % od denarja vzamejo. Zdi se mi, da bo po

Jugoslavijo kmalu prišel hudič,

če se tako gospodari. Mislím, da še enega ni, kateri bi se ne jezal. Pri nas ni dobiti ne moke, ne drugega. Za štiri mesce smo dobili le samo malo cukra . . .“

Zakaj Američani Jugoslovanom ne dajo denarja. Prid kračem je tožil „Agrar Tagblatt“, da so neugodna poročila nemško-avstrijskih listih o slabih razmerah na Jugoslovanskem krive, da američanske banke ne dajo posojila, katera so bile prej dovolile.

Vsak pameten človek pa ve, da imajo Američani sami dovolj priložnosti, ogledati si Jugoslavijo, kako poka že zdaj na vseh koncih in krajih. Belgradski list to tudi potrdi:

„Politika“ namreč poroča, da je vsak dan v Jugoslaviji več kakor dva milijona dinarov deficita (kar manka), na leto tako čez 700 milijonov din. To bi bil vzrok, da Jugoslavija v Ameriki ne dobi posojila.

Prej morejo seveda drugega dolžiti. S časom gre pa Jugoslavija sama k spovedi!

Nič nočejo vedeti o Petru! V Leskovcu, na Krškem in v Cerkljah na Spodnjokranjskem je imela slovenskoliberalna stranka shode, pri katerih bi se naj skenilo, da se pošle na kralja Petra izjava udanosti. Kmetje pa so zaupili: „Mi smo republikanci!“ Tudi tajnik klerikalne kmetske stranke se je enako izrekel, za kar so proti njega pripravili sodniško preiskavo! No, no!

Posiljevanje samostojnosti občin na Kranjskem. Ljubljanski „Domoljub“ piše 11. decembra 1919: Kranjsko ljudstvo, sliši in odpri tvoje oči! Tresejo podlage tvoje prostosti, da se upravljajo tvoje občine same. To pravico si moraš varovati kakor vid. Doslej, si poslalo v občinsko zastopništvo možje, katerim si zaupalo, katere si volilo iz tvojih ljudi. Če ti niso bli všeč, si jih odstranilo ali ne nolilo na novo. Državna oblast ima dolžnost, varovati samoupravo občin po zakonu. Kdor temu delá nasproti, se pregreši proti ljudstvu in razdre podstave zdrave uprave. President dr. Žerjav (Scheriau), ta svobodomiselnik, se je že upal, ukreniti naredbe proti samoupravo občin. Slovenski narod, varuj se!

Koroški Slovenci! Hočete se tudi vi še-le prepirati in tepsti za pravice, katere so nam same od sebe umevne, brez katerih zdaj v dvajstem stoletju nočemo več živeti, za pravice, katere so vam gotove kakor Bog v nebesah v

enotni, nerazdeljeni Koroški?!

„Obzor“ piše o samovladi na Hrvaškem in v Bosniji: Še med vojsko si zrušena Avstrija na Hrvaškem ni dovolila in dopustila tako brezzakonje, kakor sedanja vlada v Belgradu. Hrvaški parlament ni izhajal iz proste volitve, ampak g. minister notranjih stvari je dal priprosto v Zagrebu in Sarajevu poslance imenovati. Pa še ta parlament zadržajo in zvezujejo pri delu!

Zlata, blagoslovljena Jugoslavija!
Kako lepo in velikansko ti je
zasijalo blišče solnce krasne svobode!

Iz zasedenega okrožja.

Miklauž v Pliberku. Po stari navadi smo obhajali dne 5. decembra Miklavžev večer, kateri je pa bil drugači kakor druga leta. Odkar je Pliberk v rokah Kranjcev, se je vse spremenilo, celo — Miklavž.

Pred tem večerom so beračili pristaši Jugoslavije darove po celem mestu. Sodnijski predstojnik (Bezirksrichter) in železniški predstojnik (Stationschef) sta nastopila kot parkeljca. Delili so se darovi, peciva je pa še precej ostalo, katero so pojedli Miklavževi tovariši in parkeljci. Pa ne samo dobro jedli so, ampak tudi pili. Parkeljci so se opijanili in lačili v pijanosti jugoslovansko kraljico go. Plesiutschnig-ovo sem in tje. Končno so se obnašali prav dostojno, skakali in plazili so že po mizah. Njih početje je bilo že vsem preveč in nek kranjski trgovec je rekel: „Kaj tacega je le v Jugoslaviji mogoče!“

Pokrče. (Deni se!) V naši občini, katera je tudi od Jugoslovanov zasedena in katero „upravlja“ župnik Weiß kot gerent, so ljudje enako drugim občinam s svojimi „rešitelji“ prav nezadovoljni. Zatiranje traja že predolgo in preskrbovanje z živžem je zelo slabo; cukra že mesece nismo dobili. Dne 24. decembra se je pred občinskim uradom zbrala množina ljudi in si olajšalo srce proti gerenta Weiß. Vpili so: „Idi k hudiču z vojaki vred, da se enkrat na novo moremo zediniti z Nemško-Avstrijo, kar umremo še vsi od lakote!“

Med polnočnico (metno) so vpili jugoslovanski vojaki na pokopališču: „Hujskar-župnik, opravljaj tvojo službo in pusti hujskanje! Vselej pravite, da je Nemška-Avstrija prevarna! Zdaj pa uvidimo že sami, kje je sleparija!“

No, deni se tudi že pri Jugoslovanih samih.

Hodiše. Poskusno glasovanje Jugoslovanov je podalo samo 20 procentov glasov za SHS. Kaj bo izhajalo še-le pri prostem glasovanju?! Mnenje ljudstva je od tedna do tedna bolj za enotno, nerazdeljeno Koroško. Tudi v občini Bilčoves in Zgornja ves uvidejo celo prej nahujskani, jugoslovansko misleči posestniki, kaj je na Jugoslaviji, odpirajo očesa!

Pliberk. (Razna poročila.) Tudi pri nas že dva mesca ni moke. Pre je bilo vse brez kart. Tako so si nakupili bogati ljudje od vsega dovolj — zdaj pa za uboge ljudi ničesar ni. — Dne 18. decembra so štreikali vsi uradniki (odpovedali delo), hočejo zvišanje plačila, katero je tako v primeri z nemško-avstrijskimi uradniki visoko. Če pa zahtevajo zvišana plačila, kdo bo plačal tako drago upravo? — Zemljemerec (geometer) Gvaic je bajé rekel nekim osebam: „Našo poskusno glasovanje je podalo v Pliberškem okraju 53 % za Nemško-Avstrijo in samo 47 % za Jugoslavijo. Umeknili se bomo pa samo sili.“ No, no, ne tako širokoustno! Tudi za to sekiro se bo najdlje toporišče, se bo najdel ročaj! — Veliko razdražbo prebivalstva celega Priberškega okraja je povzročilo označevanje denarja, kolkovanje. K temu pride še sirovost uradnikov proti osebam, kakor na primer: „Vi osli in tepci Korošci, da še vselej ne veste, zakaj je kolkovanje in zakaj je dobro!“ Menimo pač, mi ubogi koroški osli in tepci, da bi nam bilo boljše, če bi ničesar ne vedeli o kolkovanju, to se pravi, ničesar ne o naših „zveličarjih“ in „rešiteljih“ Jugoslovanov!

Zrelec. 18. decembra so prišle že prej naznanjene štiri kompanije Istranov. Deloma so begunci iz Fiuma in iz okrožja Gorica, pa tudi neki Spodnjo-Stajerci in Kranjci so med njimi.

Skofiče ob jezeru. (Javno mišljenje za Koroško!) V gostilni Lederhaas v Sv. Ilju je bil nedeljo 14. decembra pretep med privrženci SHS-države in takih, ki hočejo ostati Korošci. Prebivalstvo je zelo razburjeno in razkačeno zaradi nasilnega dejanja Jugoslovanov.

— (Lažnjive govorice.) Posebno tukaj, pa tudi v občinah okolščine razširjajo Jugoslovani govorico, da je v Celovcu in Beljaku začela revolucija! Dan za dnevom ropajo ljudje, življenje ni več varno! Ljudje so razkačeni zaradi nemško-avstrijske vlade, z hrepenenjem čakajo vsi, da pridejo Jugoslovani!

S temi lažnimi govoricami menijo ljudje v zasedeni coni A motiti in vzemiriti, **resnica pa ni stara Urša**, hitro in urno je tu. Zdaj vejo ljudje za gotovo, da je v Celovcu in Beljaku red in mir.

Za Nemško-Avstrijo pa so take govorice samo dobre. Vsi ljudje, tudi taki, kateri so dozdej še mislili jugoslovansko, so zdaj prepričani, da je oče **Jugoslavana — slepar in mati njegova — laž**.

V Šent Ilju delajo cesto. Delavci že delj časa niso dobili nobenega plačila, vodja cestna dela, nek inženir ja baje ušel. Delavci so rekli, če ne dobijo kmalu denarja, si bodo vzeli plačilo pri p. d. Schaler-ju, ki je znan jugoslovanski hujskač, in mu oropali posestvo.

Sv. Jakob v Rožni dolini. Jugoslovanski vojaki (Spodnjo-Štajerci) so pripovedovali, da so že 15. decembra dobili ukaz, da morajo oditi. Hujskači pa so tako dolgo prosili generala Majstra, da so morali ostati. (Hujskači se pač bojó ljudij, če ne bodo več imeli bajonetov za seboj!) Vojaki psujejo in zmerjajo na hujskače, ker ne pridejo domov, in na Korošce, ker ti svoj čas niso popodili vse hujskače iz Koroške.

Kmetje okraja Rožek so morali avgusta 1. 1919. oddati srbski vojaščini seno, za kar do danes še beliča niso dobili. Neka posestnica je šla h komandu, da bi vprašala, kaj je z denarjem. Odgovorili so ji, po denar mora iti v Ljubljano.

A, gospodje, lepo tako! Zakaj pa vi tudi po seno niste šli v Ljubljano?!

Diekše. (Odhod Jugoslovancov.) Po izreku jugoslovanskih vojakov, morajo se zdaj iz cele Koroške umekniti, počasno pa in potiskoma, da bi jih koroško misleče ljudstvo ne napadlo. Jugoslovani dobro vedo, kake „dobrote“ so izkazovali Korošcem in se zdaj bojo trpinčenega ljudstva. — Od Zgornjih Krčanjah so že odvzeli straže in telefon. — G. Golleju v Krčanjah, ki je že leta prenapet Jugoslovanc, se je zdaj začelo „mešati“. Ljudje pa vidijo v tem gotovost, da bodo kmalu rešeni tujcev in da bodo odšli jugoslovanski vojaki.

Velikovec. Žene Velikovca so prosile generala Majstra, da bi jim dovolil dne 31. decembra veselico. Majster je bil zelo uslužen in postrežljiv; med drugim pa reče, da bi tudi njegove oficire vabile. On bo ja tudi smel priti. Velikovske žene pa so dale odgovor: „Ko ne smemo pri tej veselici biti med seboj, se zahvalimo za postrežljivost“ in s temi besedami odšle!

Jugoslovanski ravnatelj (direktor) meščanske šole v Velikovcu, Pilgram se v zadnem času zelo zanimiva za mnenje in voljo ljudstva okolščine Velikovca. Spravili so ga v zadrego in moral je priznati, da je z Jugoslavijo pri nas na Koroškem zelo slabo!

Dobrlavas. Dne 12. decembra sta šla dva kmeta v Velikovec, da bi kupila soli. Tam je bil ravno jugoslovanski oficir, ki jih bara, kaj da hočejo. Odgovorita, mislita kupiti soli, ker je v Dobrlivasi za osebo in mesec samo ¼ kg soli. Vpraša jih zdaj oficir, kakega mišljenja so, jugoslovanskega ali nemškega, na kar pravita kmeta: „Če bo v Jugoslaviji vselej tako, kakor je zdaj, namreč, da ni soli, ne cukra ne drugih potrebnih rečij, preostane jim nič drugega, kakor nemško glasovati“. Na to je jima pokazal oficir dure in rekel: „Le počakajte, nemčurški psi, pomagali vam bomo in vam pokazali, kaj je Jugoslaviji mogoče!“

Priblaves pri Pliberku. (Denarne kazni — ropanje.) Naši fantje so potegnili pri neki ženitvi čez pot prečnico. Za denar so si naredili vesel večer. Ovadili so jih drugi, ker so v neki hiši rajali in bili veseli. Posestnika hiše so kaznovali s 300 k, tistega, kateri je večer priredil, s 100 k, in vsakega, ki se je tega udeležil, s 50 k. — Jugoslovani oropajo naš okraj, da bi človek ne verjel, s denarnimi kazni po izgovorih, kateri so le mogoče. Tako tudi denarja, katere smo svoj čas položili za zaprte kot „kavejcion“ še do danes nismo dobili nazaj.

Borovlje. (Nič SHS!) Nek puškar v Borovljah bi imel poslati puške na Hrvaško in na ta namen dobil od kupovalca list, da ima slednji pravico, kupovati orožja. Na temu listu pa je okrogel pečat: „Kraljestvo Hrvatov, Slovencev in Dalmatincev s sedežom kralja v gradu Karlovacu.“ To je zanimivo!

Hodiše. (Poskušno glasovanje Jugoslovancov.) Konec glasovanja je natančno te: 25 procentov za Jugoslavijo, 62 procentov za Nemško-Avstrijo in 13 procentov nepristranskih. Župnik dr. Mörtl je hodil nabirati glasove od hiše

do hiše in grozil: „Kateri ne podpiše za SHS, pri temu bo stal financar pri peči“. Po revnem koncu glasovanja se je dr. Mörtl-nu podrla beseda, rekel je: „Hodiše vendar bolj k Nemški-Avstriji slišijo.“

Bistrica pri Pliberku. (Laži Jugoslovancov.) Tukaj skušajo na različni način vplivati na ljudje za SHS. Pravijo na primer, da sploh ne bo glasovanja; Nemce hočejo tako izstradati, da bodo sami brez glasovanja radi dali vse kraje. Potem: Celovec postane jugoslovanski. Dalje: 20 let ne bo vojaške službe, dalje, da Jugoslavija ne bo nalagala cola, dalje obetajo in obljubujejo Korošcem popolno samoupravo v državi SHS, na kratko vse, kar se le more reči, to je v resnici: vse, kar je lažljivo in neresnično! Kakor je rekel jugoslovanski sodnih v Pliberku: „Koroška bo postala republika z glavnini mestom — Celovec pod jugoslovansko oblastjo“. Da se ne krohotamo! Samo od sebe je umevno, da danes nobeden Korošec kaj takega ne več verjame, ker so vsakemu jugoslovanske obljube in laži že predebele in prekosmate.

Logaves. Župnik Singer, kateri je bil že vselej Jugoslovanc, porabi prižnico (kancel), da psuje in zmerja o vsem, kar je nemško, kar se le imenuje tako. Ljudje tožijo, da še v cerkev ne morejo več iti. Jugoslovani naredó nam Korošcem iz naše domovine ječo in drugo, kar še mačka, naredi vrh tega še župnik Singer. Tam, kjer so se nastanili vojaki ali oficirji, ravnaajo, kakor da bi jim, slišala hiša. To silno in sirovo dejanje je vzrok, da so mnogi ljudje, kateri so bili prej za Jugoslavijo, zdaj za Nemško-Avstrijo. Vsi hudirji vendar! V svoji hiši hočeš biti sam gospodar, ne da bi ti ukazoval in zapovedoval tujec! Vsi skup pa pravimo: V naši Koroški, hiši naš vseh, hočemo tudi biti sami svoji gospodarji. Dokazalo bo to glasovanje!

Seni Jakob v Rožni dolini. (Resnične besede.) Župan Maier je rekel pri izdaji moke: „Pri ljudskem glasovanju se mi Jugoslovani ne bomo smejali. S silnim dejanjem, katero so zakrivali Jugoslovani na Koroškem, smo zgubili zelo mnoge glasove“.

Nek hujskač je rekel: „Ja, najprve smo dobili od Jugoslavije vsega obilno, zdaj pa dobimo že bič (peičo)!“ — Tudi obilno?!

Župnika Ražuna morajo stražiti žandarji, da ga nihče ne napade, ker ga cela občina ne more prestati. Zato da župnik žandarjem jesti. Kaj pa potem, če pride po župnika hudič? Bodo žandarji močni dovolj?

Jugoslovanski hujskači so hujskali Matevža Bartl-na, ki je gostilničar in mesar v Šent Jakobu, naj vpije: „Živijo Jugoslavija!“ Zavpil pa jim je: „Živijo Nemško-Avstrija!“ Ovadili so ga in peljali v Borovlje, kjer je moral plačati 200 k.

Radiše. Nemamo moke, ne cukra, ne tobaka, ne masti. Nedeljo, 14. decembra, je naznanil župan pri cerkvi, da dobó ljudje ta teden poslednje; potem mora vsak sam videti in skrbeti, kako bo živel in da bo dobil kaj kupiti. Samo tobak, cukrer in sol so še na karte. Petroleuma ni, celo slovenski župnik in učitelj sedita v temni sobi.

Prejšnega župana so zaprli na osem dni, vrh tega je moral plačati 1000 k, ker se je izrekel proti Jugoslovane — Čuše.

Rožek. Mogočnika Rožeka — dr. Sitter in nadučitelj Hribernig — uvideta sčasoma, da s silnim dejanjem ničesar ne bota dosegla. H koncu decembra sta vsak dan dve itri nemško poučevala.

Veliko Jugoslovancov čisto odkritosrečno že pravijo, da je Rožna dolina za nje zgubljena. V Št. Ilju je hodil župnik z nekim jugoslovanskim kmetom od hiše do hiše, da bi napisal slovansko misleče ljudi. Ker je bilo vse prigovarjanje zastoj in ljudje niso podpisali, je menil župnik: „Je že dovolj, nehajmo! Moramo tako naprej!“

Ljudje pravijo, da je kolkovanje denarja samo izgovor, da dobó Jugoslovani na ta način pred njih odhodom še denarja — za rajžo, samo malo veliko potrebujejo! Hudir, hudir! Prostovoljno jim tako nihče ne da ničesar. Jugoslovanski uradniki na sodnji tudi že pravijo, da je tukaj za Jugoslavijo vse zastoj. Rekli so, v Rožeku in okolščini ni treba več govoriti za Jugoslavijo, ker ljudje tako nobenega Jugoslavana ne pogledajo več!

Kotmaravas. Na vprašanje, kako bo ljudsko glasovanje v tej občini, se je smejal nek posestnik tega kraja in rekel: „Kako bo glasovanje? No, en glas bo ja dobila Jugoslavija. In ta bo od — župnika!“